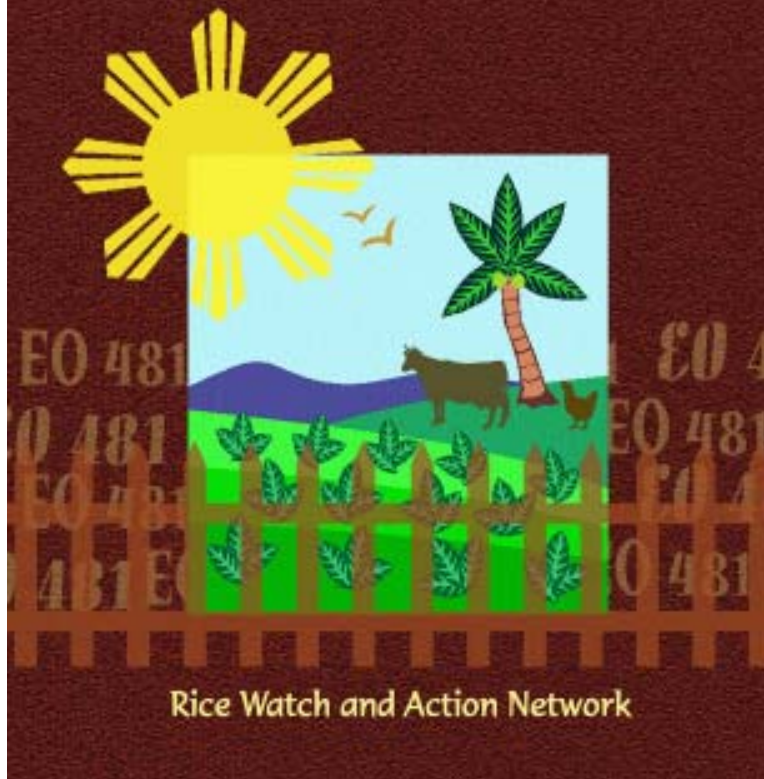

Praymer Tungkol sa
Executive Order 481

Pagsabot sa
Executive Order 481

Rice Watch and Action Network

**PRAYMER TUNGKOL SA
EXECUTIVE ORDER 481**

*Pag-unawa sa mga
Oportunidad at Balakid Upang
Maisulong ang Organic
na Pagsasaka sa Pilipinas*

**PAGSABOT SA
EXECUTIVE ORDER 481:**

*Ang Pagsakmit sa Kahigayonan
ug ang Pag-atubang sa mga
Hagit sa Organikong Agrikultura
sa Pilipinas*

Karapatang Sipi © 2008
Rice Watch and Action Network

MGA NILALAMAN

Praymer Tungkol sa Executive Order 481

1. Ano ang Organikong Pagsasaka? - 7
2. Ano ang EO 481? - 10
3. Paano isinasakatuparan ang EO 481? - 12
4. Ano ang mga oportunidad sa ilalim ng EO 481 para sa mga maliliit na organic na magsasaka? - 19
5. Ano-ano ang mga balakid sa mahusay na pagpapatupad ng EO 481 na dapat bantayan? - 21
6. Meron bang mga patakaran ang gobyerno na nagpapahina sa mithiin ng EO 481? - 24

Pagsabot sa Executive Order 481:

1. Unsa ang Organikong Pagpanguma? - 29
2. Unsa ang EO 481? - 32
3. Unsa-on man pag-implementar sa EO 481? - 34
4. Unsa ang mga oportunidad alang sa mga gagmay nga mga organikong prodyusers ubos sa EO 481? - 41
5. Adunay ba'y mga polisiya sa kagamhanan sa kasamtangan nga mahimong modaut o mobabag sa mga tumong sa EO 481? - 45

**PRAYMER TUNGKOL SA
EXECUTIVE ORDER 481**

*Pag-unawa sa mga
Oportunidad at Balakid Upang
Maisulong ang Organic
na Pagsasaka sa Pilipinas*

1. Ano ang Organikong Pagsasaka?

Batay sa kahulugan ng *International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM)*, ang Organic na Pagsasaka (*Organic Agriculture*) ay ang mga pamamaraan sa pagsasaka na nagtataguyod sa malinis na kapaligiran at mahusay na panlipunan at pang-ekonomiyang aspeto sa produksyon ng pagkain at iba pang hibla. Isinasaalang-alang nito ang likas na kakayahan ng mga halaman, hayop at kapaligiran na paunlarin ang kalidad ng lahat ng aspeto ng pagsasaka at ng kapaligiran. Ang organic na pagsasaka ay nagbabawas ng malaki sa paggamit ng mga kemikal na pataba at pestisidyo. Itinataguyod ng organic na pagsasaka ang likas na kapangyarihan ng kalikasan na paunlarin ang produksyon sa agrikultura at kakayahang labanan ang anumang sakit at peste sa pananim.

Ano ang kalagayan ng Organic na Pagsasaka sa Pilipinas?

Ang pagtaguyod ng organic na pagsasaka sa Pilipinas ay nagsimula bilang pagtugon sa mga masamang epekto sa kapaligiran at kalusugan ng mga teknolohiyang nakapaloob sa *Green Revolution*. Kinabibilangan ito ng paggamit ng mga kemikal na pestisidyo at pataba. Ang pagsusulong sa likas-kayang pagsasaka o *sustainable agriculture* ay ang malawak na konseptong kinapapalooban ng mga sistema at teknolohiyang pansakahan na kinabibilangan ng organic na pagsasaka. Ito ay nagsimulang kilalanin sa Pilipinas noong dekada 90.

Ang mga NGOs, samahan ng mga magsasaka at mga kooperatiba ang mga nagpasimula, nagtaguyod at naglunsad ng iba't ibang likas-kayang sistema at teknolohiya sa produksyon, pangangalakal at suporta ng mga organic na produkto. Ang ilan sa mga NGOs na ito, tulad ng *Alter Trade* at *PhilNet*, ay

matagumpay na nakakapagbenta sa ibang bansa ng mga organic na produktong ani at gawa ng kanilang mga kabalikat na komunidad. Marami ring matagumpay na kampanya sa pagtataguyod ng likas-kayang pagsasaka, lalo na laban sa paggamit ng mga kemikal na pestisidyo at mga genetically modified organisms (GMOs).

Sa pagdating ng ika-21 siglo, umusbong sa Pilipinas ang mga inisyatibo ng mga pamahalaang lokal na nagtataguyod ng likas-kayang pagsasaka, partikular ang organic na pagsasaka, bilang pangunahing istrategiya sa pagpapaunlad ng pagsasaka. Ang lalawigan ng Timog Kotabato ang nanguna sa pagsusulong ng organic na pagsasaka sa kanilang mga programang pansakahan.

Ang mga lalawigan ng Bohol at Silangang Mindoro naman ay nagdeklarang hindi pwedeng papasukin sa kanilang mga teritoryo ang mga produktong GMOs. Ang syudad ng Valencia sa Bukidnon ay nagdeklara bilang "Kapitolyo ng Organic na Bigas sa Pilipinas".

Ang bayan ng Magsaysay sa Davao del Sur at Surallah sa Timog Kotabato ay naglunsad ng kani-kanilang programa sa pamamaraang *bio-dynamic*. Ang Magsaysay ay kasalukuyang nagbebenta sa mga lokal na pamilihan ng kanilang organic na bigas sa ilalim ng tatak na "*MAG Rice*".

Ang isla ng Negros na binubuo ng mga lalawigan ng Silangan at Kanlurang Negros, ay nagkaroon ng isang kasunduan na nagdedeklara sa buong isla bilang "*Negros Organic Island*". Ang Kanlurang Negros ay naglabas din ng ordinansang nagbabawal sa pagpasok ng GMOs sa lalawigan.

Ang interes ng pribadong sektor sa Pilipinas sa pangangalakal ng mga organic na produkto ay umigting nitong nakaraang dalawang dekada. Ang mga maliliit at katamtaman ang laking mga magsasaka at mangangalakal ng organic na produkto ay nagbuo ng samahang *Organic Producers and Traders Association (OPTA)*. Karamihan sa mga kasapi ay nagtitinda tuwing Sabado at Linggo sa mga lugar ng mga may-kayang pamilya sa Kamaynilaan.

Ayon sa *Philippine Development Assistance Program (PDAP)*, ang organic na bigas sa bansa ay inaani sa 19 na lalawigan at nakatanim sa 15,000 ektarya, kabilang na ang 39,000 ektaryang sakahan na maaari pang taniman ng organic na bigas. Nakita rin

nilang ang gastos sa produksyon ng organic na bigas ay mas mababa ng 20-40 porsyento kaysa sa karaniwang pamamaraan ng pagsasaka.

Ayon din sa nasabing pag-aaral, ang kabuuang kita mula sa organic na pagsasaka ng bigas ay humihigit ng 10 hanggang 30 porsyento kaysa sa karaniwang pamamaraan. Ipinakita rin sa mga pag-aaral na ito na umaabot sa apat hanggang walong tonelada ang kabuuang ani mula sa organic na pagsasaka samantalang ang pangkalahatang laki ani ng palay sa bansa ay umaabot lamang sa tatlo hanggang apat na tonelada.

Ang pamilihan ng mga organic na produkto sa Pilipinas ay tinatayang umabot sa P250 milyon noong taong 2000, at tumataas ng 10-20 porsyento bawat taon, ayon sa Kagawaran ng Pangangalakal at Industriya (*Department of Trade and Industry, o DTI*). Gayunpaman, 60 porsyento dito ay nagmumula sa ibang bansa.

Sa pandaigdigang kalakalan, tumataas ng 20 hanggang 30 porsyento taon-taon ang merkado ng organic na produkto na itinuturing na pinakamabilis na pag-angat ayon sa *UN Food and Agriculture Organization (FAO)*. Ang tingi na bentahan ng mga organic na produkto sa buong mundo ay nagkakahalaga ng US\$11 bilyon noong 1998 at US\$17 bilyon naman noong 2002. Tinatayang aabot ito sa US\$100 bilyon ngayong 2008. Sa harap ng masiglang bilihan ng organic na produkto, ang Pilipinas ay nakapagluwas lamang ng halagang US\$2.5 milyon noong 1999, US\$6.2 milyon noong 2001, at US\$10 milyon noong 2003.

2. Ano ang EO 481?

Ang **Executive Order 481 (EO 481)** ay isang kautusang nilagdaan ni Pangulong Gloria Macapagal-Arroyo noong 27 Disyembre 2005 na naglalayong itaguyod at paunlarin ang organic na pagsasaka sa Pilipinas. Ito nagpapakita ng opisyal na patakaran ng pamahalaan ng Pilipinas sa organic na pagsasaka. Kinikilala nito ang kakayahan ng organic na pagsasaka na maitaas ang halaga (*value-added*) ng produkto ng mga magsasaka, paunlarin ang kakayahan ng mga produktong lokal na makipag-kumpitensya sa pangdaigdigang pamilihan, mapababa ang gastos sa produksyong pangsakahan, at makatulong sa kaseguruhan sa pagkain at sa pagpawi ng kahirapan. Ang EO 481 ay nakabatay sa depinisyon ng IFOAM sa kahulugan ng organic na pagsasaka, gayundin sa mga prinsipyo nitong nagtataguyod ng kagalingang pangkapaligiran, pangkabuhayan at panlipunan.

Paano binuo ang EO 481?

Ang EO 481 ay binalangkas ng *Bureau of Agriculture and Fisheries Product Standards (BAFPS)* ng Kagawaran ng Pagsasaka (*Department of Agriculture o DA*) sa ilalim ng pamamahala ni Direktor Gilberto Layese. Kasama nila ang *Organic Certification Center of the Philippines (OCCP)* na nabuo mula sa pagtutulungan ng mga NGOs at ilang ahensya ng gobyerno upang magtakda ng mga pamantayan sa sertipikasyon ng mga organic na produkto. Ang iba pang sangay ng Kagawaran ng Pagsasaka at ang Organic Producers and Traders Association (OPTA) ay tumulong din sa pagpipino ng EO 481.

Ang Congressional Oversight Committee on Agriculture and Fisheries Modernization (COCAFAM), na noon ay pinamumunuan ni *Senador Ramon Magsaysay, Jr.* na siya ring pinuno ng Komite sa Pagsasaka ng Senado, ay nagbigay din ng mga impormasyon at suporta sa pagbubuo ng patakaran at kasamang nagtulak na

mapirmahan ng Pangulo. Ang nabuong dokumento ay pinagtibay ng dating Kalihim ng Pagsasaka na si *Artemio Panganiban*, at nilagdaan ng Pangulo bago matapos ang 2005. Ang mga patakaran sa pagpapatupad (implementing rules and regulation, o IRR) ng EO 481 ay binalangkas din ng mga ahensya at mga grupong kasama sa pagsulat at pagtulak ng patakaran. Ipinasa ito bilang isang kautusang administratibo ng Kagawaran ng Pagsasaka noong 2006.

Ano ang kaugnayan ng AFMA sa EO 481?

Dahil sa masigasig na tulong ng COCAFAM sa pagbuo at pagtulak ng EO 481, ang balangkas at batayan ng kautusan ay umaayon sa mga layunin at prinsipyo ng *Agriculture and Fisheries Modernization Act (AFMA)* ng 1997. Sa ilalim ng balangkas ng AFMA, ang organic na pagsasaka ay makakadagdag sa halaga at kantidad ng mga produktong pansakahan at sa kakayahan nitong makipagtagisan sa mga lokal at pandaigdigang pamilihan.

Ano ang mga layunin ng EO 481?

Ang EO 481 ay naglalayong:

1. Itaguyod ang organic na pagsasaka bilang isang sistema ng pagsasaka lalo sa mga komunidad sa kanayunan;
2. Maghubog ng mabisang pag-uugnayan at pagtutulungan ng iba't ibang mga kasapi sa produksyon, pamamahala, pagpo-proseso at pangangalakal ng mga organic na produkto;
3. Tiyakin ang kaligtasang ng pagkain at kapaligiran sa pamamagitan ng mga ekolohikal na pamamaraan sa pagsasaka; at
4. Siguruduhin ang integridad ng mga organic na produkto ayon sa mga napagtibay na mga pamamaraan at pamantayan sa organic na produksyon, pangangasiwa at pagpo-proseso.

3. Paano isinasakatuparan ang EO 481?

Nakalahad sa EO 481 ang pagbibigay daan sa mga mekanismo tungo sa pagkakamit ng mga layuning nakasaad sa kautusan. Ang DA-BAFPS ang pangunahing ahensya ng pamahalaan na itinalaga upang tiyakin ang pagpapatupad ng mga probisyon ng EO 481 at suportahan ang mga mekanismo sa pagpapatupad nito: ang *National Organic Agriculture Program (NOAP)*, ang *National Organic Agriculture Board (NOAB)*, ang *National Technical Committee (NTC)*, at iba pang mekanismong nakapaloob sa kautusan.

Pambansang Programa sa Organikong Pagsasaka (National Organic Agriculture Program o NOAP)

Inatasan ng EO 481 ang Kagawaran ng Pagsasaka na magpairal ng isang pambansang programa na magbibigay ng pangkalahatang direksyon at pamamaraan sa pagsusulong at pagtataguyod ng organic na pagsasaka. Ang ilan sa mga aspetong dapat tutukan ng NOAP ay ang mga sumusunod:

1. Mga Alituntunin at Patakaran
2. Sertipikasyon at Akreditasyon
3. Pagtaguyod sa Merkado at Pag-uugnayan
4. Impormasyon para sa mga Magsasaka, Nangangasiwa at taga-Proseso ng mga Organic na Produkto
5. Pananaliksik, Pagpapaunlad at Pagpapalaganap

Upang maisakatuparan ang mga probisyong ito, isang Komite ng Pamantayan (*Standards Committee*) ang itinatag upang gumawa ng mga panuntunan sa produksyon ng mga organic na produkto, gayundin sa pagpo-proseso at sa pangangalakal o pagbebenta, magmula sa hilaw na produkto. Ang BAFPS ang namumuno sa *Standards Committee*. Kasapi din sa Komite ang ilang mga ahensya at sangay ng pamahalaan, mga kinatawan ng akademya, grupong nagbibigay ng sertipikasyon sa mga organic na produkto, at mga NGOs.

Para sa pagtataguyod ng pamilihan at ugnayan, ang *Bureau of Export and Trade Promotion* (BETP) ng Kagawaran ng Pangangalakal at Industriya, at ang *Agribusiness Marketing Assistance Service* (AMAS) ng Kagawaran ng Pagsasaka ay inatasang bumuo ng mgaistratehiya sa pangagalakal at pagtataguyod ng mga organic na produkto sa lokal at pandaigdigang pamilihan. Tungkulin ng mga ahensyang ito na pangunahan at panatilihin ang pag-uugnayan sa pagitan ng mga lokal na magsasaka ng mga organic na produkto at ng mga negosyante, gayundin sa pagitan ng mga lokal at dayuhang mamimili.

Para naman sa pamamahala at pagpapalaganap ng mga impormasyon ukol sa organic na pagsasaka, pangungunahan ng BAFPS, bilang kalihim at taga-suporta ng mga mekanismong nabuo sa ilalim ng EO 481, ang pagpapalaganap ng mga impormasyon at datos sa mga magsasaka, namamahala at mga taga-proseso. Tungkulin ng BAFPS na pagsama-samahin at ipalaganap ang mga impormasyon sa iba't ibang daluyan upang makaabot sa mga nararapat na paabutang sektor.

National Organic Agriculture Board (NOAB)

Itinatag ang *National Organic Agriculture Board* (o NOAB) sa ilalim ang EO 481. Ito ay naatasang gumawa at pangasiwaan ang matagumpay na implementasyon ng mga patakaran sa organic na pagsasaka, gayundin ang mga kaakibat na plano, proyekto at mga programa. Tungkulin din ng NOAB na tiyakin ang pagpapatupad ng mga probisyon ng EO 481, kabilang na ang pagbabantay sa kawastuhan ng mga probisyon ng batas at proseso ng sertipikasyon batay sa naging karanasan sa pagpapatupad nito.

Ang NOAB ay may kapangyarihan ding manawagan sa mga ahensya ng pamahalaan na magpatupad ng mga mahalagang programa at proyekto. Hihimukin din ng NOAB ang iba pang aktor sa organic na pagsasaka na magbahagi ng kanilang mga opinyon at rekomendasyon.

Inaatasan din ng EO 481 ang NOAB na maghanap ng mga maaaring pagkunan ng pondo na makakatulong sa pagpapalawak ng organic na pagsasaka. Magbibigay ito ng regular na ulat ng mga gawain sa Pangulo.

Ang NOAB ay binubuo ng anim (6) na kinatawan mula sa pamahalaan at pitong (7) kinatawan mula sa *civil society* at

pribadong sektor. Ang komposisyon ng NOAB ay:

* Tagapangulo: Kalihim ng Kagawaran ng Pagsasaka (DA)

* Pangalawang Tagapangulo: Kalihim ng Kagawaran ng Kalusugan (DOH)

Kalihim ng Kagawaran ng Pangangalakal at Industriya (DTI)

* Mga Kasapi:

Kalihim ng Agham at Teknolohiya (DOST)

Kalihim ng Interyor at Lokal na Pamahalaan (DILG)

Kalihim ng Kapaligiran at Likas na Yama (DENR)

3 kinatawan ng pribadong sektor mula sa Luzon, Visayas at Mindanao na may organic na sakahan,, nangangasiwa at nangangalakal ng mga organic na produkto, at may tuwirang kinalaman sa organic na pagsasaka na may malawakang produksyon. Pipiliin ang mga ito sa pamamagitan nga malawakang konsultasyon

2 kinatawan mula sa mga NGOs at mga samahan ng na kumakatawan sa interes ng konsyumer na pipiliin ng DTI at DA

1 kinatawan mula sa mga grupong may kinalaman sa sertipikasyon ng organic na produkto

1 kinatawan mula sa larangan ng akademya na dalubhasa sa pangangalaga sa kapaligiran, pag-iingat ng mga likas-yaman, *toxicology* at *bio-chemistry*

Ang bawat kasapi ng NOAB ay maaaring maglingkod sa loob ng tatlong taon. Ang termino ng isang kasapi ay maaaring maulit sa magkasunod na termino kung ang naunang termino ay hindi umabot sa 3 taon.

Ang NOAB ay nagpupulong tuwing anim na buwan o dalawang beses sa isang taon, dagdag pa ang paminsan-minsang pagtawag ng pulong kung kinakailangan.

National Technical Committee (NTC)

Ang NTC ay itinatag para sa suportang teknikal, pagsusuri, pagbigay ng rekomendasyon at pag-uulat sa kalagayan ng pagpapatupad ng EO 481. Tungkulin din ng NTC na manguna sa epektibong pakikipag-ugnayan sa iba't ibang kasangkot sa organic

na pagsasaka at iba pang kaugnay na gawain. Sa kabuuan, ang NTC ay naglilingkod sa ilalim ng NOAB upang maisagawa ang NOAP at iba pang itinakda sa EO 481.

Ayon sa IRR ng EO 481, ang mga sumusunod ang nakapaloob sa NTC:

8 kinatawan ng mga sangay at ahensya ng pamahalaan na makakatulong sa pagtataguyod ng organic na pagsasaka

3 kinatawan ng pribadong sektor at *civil society* mula sa Luzon, Visayas at Mindanao na itatalaga mula sa mga malawakang konsultasyon sa sektor ng organic na pagsasaka

Ang NTC ay nagpupulong tuwing ikatlong buwan, o 4 na beses sa isang taon, kabilang din ang mga paminsan-minsang pulong kung kinakailangan ng NOAB ang kanilang suportang teknikal. Ang NTC ay kumukonsulta at nagtatrabaho kasama ang Opisina ng Polisiya at Pagpaplano ng Kagawaran ng Agrikultura na syang gumagabay sa pagbalangkas ng mga kautusan at panuntunan.

National Accreditation Body

Pinapalakas ng EO 481 ang mga probisyon ng Administratibong Kautusan Bilang 3 (*Administrative Order No. 3*) na inalabas ng Kagawaran ng Pagsasaka noong 2003. Nakapaloob sa AO No. 3 ang mga panuntunan sa ilalim ng *Guidelines in Accreditation of Certifying Bodies for Standards in Organic Agriculture*. Isinasaad rin nito ang pagtatatag ng isang *National Accreditation Body* na binubuo ng mga kinatawan ng iba't ibang ahensya ng gobyerno at iba pang kabahagi sa organic na pagsasaka, sa pamumuno ng DA-BAFPS. Ang *National Accreditation Body* ang nag-aaral at gumagawa ng mga desisyon sa proseso ng akreditasyon bilang isang grupong tagapag-papatibay (certifying entity). Ito rin ang gumagabay sa mga grupong tagapagtibay, ayon sa nakasaad sa AO No. 3 na nakapaloob sa EO 481.

Anong mga suportang organic na pagsasaka ang nakapaloob sa EO 481?

Ang mga pangunahing suportang ibinibigay ng EO 481 ay ang pananaliksik, pagpapaunlad at pagpapalaganap ng organic na pagsasaka. Inaatasan nito ang mga ahensya ng gobyernong may kinalaman sa mga serbisyong ito katulad ng DOST, DA, mga pamantasan at kolehiyo ng pamahalaan, at mga samahang pang-siyentipiko na paunlarin, tulungan at palakasin ang mga gawaing may kinalaman sa iba't ibang aspeto ng organic na pagsasaka. Kabilang dito ang pagkalinga sa kapaligiran, pagpapataba ng lupa, pagpapababa sa gastos sa pagsasaka, pagpapaunlad sa kalidad ng mga produkto, at pagpapahusay sa kakayahang makipagtagisan sa pandaigdigang pamilihan. Kasama ang mga magsasaka, mangingisda at kanilang mga samahan, gayundin ang mga may kinalaman sa produksyon at pagpo-proseso ng organic na produkto sa pribado at pampublikong sektor sa mga pananaliksik, pagpapaunlad at pagpapalaganap.. Ang DA at ang iba pang mga ahensya sa pananaliksik ay hinihikayat na pumasok sa mga kasunduang *co-financing* kasama ang pribadong sektor para itaguyod ang programang ito.

Ang iba't ibang mekanismo sa pagpapatupad ng EO 481 ay tungo sa pagpapaunlad at pagpapalaganap ng organic na pagsasaka sa Pilipinas. Ang NOAP ay naglalayong palakasin ang mga pamantayan sa organic na produkto, itulak ang pangangalakal at pag-uugnayan, at ipalaganap ang mga impormasyon sa organic na pagsasaka. Ang NOAB at NTC naman ay may mga tungkuling magbuo at magsagawa ng mga programa sa organic na pagsasaka. Kabilang dito ang manawagan sa mga ahensya ng pamahalaan na palawakin ang suporta at tulong, makipag-uugnayan sa iba't ibang kabahagi sa organic, at paghahanap ng mapagkukunan ng pondo para sa kagalingan ng organic na pagsasaka sa bansa.

Magkano ang inilaang pondo ng gobyerno para sa pagpapaunlad at pagpapalaganap ng organic na pagsasaka sa ilalim ng EO 481?

Nakasaad sa EO 481 na dapat maglaan ang Kagawaran ng Pagsasaka ng panimulang pondong nagkakahalaga ng P5 milyon. Ito ay manggagaling sa Presidential Social Fund para sa unang taon ng pagpapatupad ng EO 481 at sa operasyon ng NOAB.

Ang pondo sa mga susunod na taon naman ay magmumula sa regular na badyet ng Kagawarang ng Pagsasaka sa ilalim ng pangkalahatang badyet ng bansa sa buong taon. Ito ay itatakda ng mga programang babalangkasin ng NOAB.

Maaari bang gamitin ng kahit na sinong nagbebenta ng organic na produkto ang tatak na "Organic"?

Ayon sa mga probisyon ng EO 481 at sa IRR nito, labag sa batas ang pagbebenta ng kahit na sinong tao, kumpanya or korporasyon ng mga produktong may tatak na "Organic" ng walang pahintulot ng mga grupong tagapagtibay (*certifying body*) na kinikilala ng pamahalaan. Ang mga pamantayan at mga takdang proseso ukol sa paglalagay ng tatak sa mga organic na produkto ay pinagtibay ng BAFPS noong 2003, na syang nakapaloob sa EO 481.

Nakapaloob din sa pambansang pamantayan sa organic na produkto ang mga mekanismo para mapangalagaan ang mga mamimili laban sa panloloko at maling pag-uuri at pagtatatak ng mga produkto. Ang lahat ng ito'y nakasaad sa *Consumers Act of the Philippines* sa ilalim ng Republic Act 7349.

Meron bang pambansang pamantayan sa mga organic na produkto ang Pilipinas?

Ang Pilipinas ay mayroong pambansang pamantayan sa mga organic na produkto na nakasaad sa *Philippine National Standards for Organic Products* ng BAFPS (PNS/BAFPS). Ang pamantayan ay nakapaloob sa EO 481 upang sundin ng lahat ng mga sektor sa produksyon at pangangalakal ng mga organic na produkto. Ang mga pamantayan at alintuntuning ito ay kailangang sundin ng mga grupong kinikilala ng pamahalaan bilang tagapagtibay ng mga organic na produkto, ayon sa mga patakarang nakapaloob sa EO 481.

Ano-ano ang mga kinakailangang proseso sa pagpapatibay ng organic na produkto?

Ang PNS/BAFPS, na nakapaloob sa EO 481, ay nagtatakda ng mga detalyadong pamamaraan sa pagpapatibay ng mga organic na produkto. Upang maipatupad ang proseso sa pagpapatibay ng organic na produkto, ang Kagawaran ng Pagsasaka ay

nagpalabas ng AO No. 13 noong 2003 na syang gumagabay sa akreditasyon ng mga grupong nagpapatibay (*certifying bodies*) ng mga organic na pagsasaka.

Ang *National Accreditation Body* na pinamumunuan ng DA-BAFPS ang nagdedesisyon sa mga lokal na grupong nais kilalanin bilang tagapagtibay matapos ang masusing pag-aaral sa istruktura at operasyon ng grupo, at matapos mapatunayang patas at walang kinikilingan ang kanilang proseso ng pagpapatibay. Sa ngayon, isa pa lamang ang lokal na grupong tagapagtibay na kinikilala ng gobyerno. Ito ay ang *Organic Certification Centre of the Philippines (OCCP)* na pangunahing kasama sa pagbalangkas ng EO 481 noong 2005.

Ang mga dayuhang tagapagtibay (certifiers) na may operasyon o negosyo sa Pilipinas ay kinakailangan ding kumuha ng pahintulot mula sa BAFPS bago magsimula ng operasyon. Sa ilalim ng EO 481, ang mga organic na produkto lamang na pinagtibay ng grupong kinikilala ng pamahalaan ang maaaring ipagbili sa Pilipinas na may tatak na "organic."

4. Ano ang mga oportunidad sa ilalim ng EO 481 para sa mga maliliit na organic na magsasaka?

Pormal na pagkilala sa organic na pagsasaka bilang opisyal na istratehiya sa pagpapaunlad ng sakahan

Tahasang kinikilala ng EO 481 ang kakayahan ng organic na pagsasaka na taasan ang halaga ng mga produktong pansakahan na maaaring ibenta sa mga lokal at pandaigdigang pamilihan. Pinapahalagahan nito ang maaaring iambag ng organic na pagsasaka sa pagpapababa ng gastusin sa produksyong pansakahan, pagtiyak ng pagkain, at pagpawi sa kahirapan.

Maaring pakinabang sa mga suporta at serbisyo ng pamahalaan

Ang gobyerno ay nagkakaloob ng mga suporta, serbisyo, pasilidad at pag-ugnay sa merkado upang mailunsad at mapaunlad ang organic na pagsasaka sa bansa. Nakapaloob din dito ang balangkas para iangat at palawakin ang mga inisyatibo ng mga maliliit na magsasaka at *civil society* sa pagpapatupad ng organic na pagsasaka.

Pagkakataong matagumpay na makapasok ang organic na produkto sa lokal at pandaigdigang pamilihan

Ang mga ahensya ng gobyerno ay nagpapalaganap ng impormasyon at nakikipag-ugnayan at nakikipagtalastasan sa mga lokal at dayuhang mangangalakal. Sa pamamagitan nito'y, mabibigyan ng pagkakataon ang mga maliliit na magsasaka ng organic na produkto na makapagtinda ng kanilang mga produkto sa lokal at pandaigdigang pamilihan.

Aktibong paglahok ng mga samahang magsasaka at civil society sa pagpapatupad

Ang mga samahang magsasaka at mamimili, gayundin ang mga

NGOs, ay may pagkakataong makilahok sa pagbubuo ng mga desisyon at pagpapatupad ng mga programa at proyekto ng pamahalaan sa organic na pagsasaka. Ang lahat ng ito'y dadaloy sa pamamagitan ng kanilang mga kinatawan sa NOAB at NTC, gayundin sa *National Accreditation Body* at iba pang Komite. Ang mga unang kinatawan ng civil society at pribadong sektor sa NOAB at sa NTC, halimbawa, ay tuwirang pinili at nirekomenda ng mga lumahok sa mga konsultasyon na pinangunahan ng BAFPS at ng OCCP sa mga rehiyon, alinsunod sa nakasaad sa EO 481.

5. Ano-ano ang mga balakid sa mahusay na pagpapatupad ng EO 481 na dapat bantayan?

Ganap na pagpapairal ng EO 481

Sa kabila ng mga potensyal na benepisyo na EO 481, ang kaganapan ng mga ito ay nakasalalay sa aktwal na pagpapatupad ng mga probisyon ng nasabing patakaran. Ang mahusay na pagpapatupad ng anumang patakaran ay nakasalalay pa rin sa political will ng gobyerno, at sa pagpupursigi ng iba't ibang kasapi upang matiyak na makakamit ang mga layunin nito.

Limitadong pondong nakalaan sa implementasyon

Ang maliit na pondong inilaan ng pamahalaan sa pagpapatupad ng mga probisyon ng EO 481 ay isang malaking hamon, ngunit maaaring maigpawan. Ang Kagawaran ng Pagsasaka ang naatasang maglaan ng pondo para sa pagpapaunlad ng organic na pagsasaka sa bansa. Sa ikatlong taon ng implementasyon ng EO 481, ang ilang ahensya ng Kagawaran ng Pagsasaka katulad ng *Bureau of Soils and Water Management (BSWM)* ay paglalaanan ng Kongreso ng malaking pondo para sa pagpapaunlad ng produksyon ng organic na pataba at mga imprastraktura para sa organic na pagsasaka. Bagamat ang pondong ito sa BSWM ay para sa organic na pagsasaka, walang kapangyarihan sa aktwal na paggastos ng nasabing pondo ang NOAB at BAFPS na syang pangunahing ahensyang nagpapatupad ng EO 481.

Bukas na pagpapatupad at paglalaan ng pondo

Ang desisyon sa paglalaan ng pondo para sa pagpapaunlad at pagpapalawig ng organic na pagsasaka ay nasa ilalim ng pagpapasya ng Kagawaran ng Pagsasaka, na may pagsang-ayon ng Kongreso sa taunang pagdinig sa pambansang badyet at hindi nangangailan ng konsultasyon sa NOAB. Sa taong 2008, halimbawa, may nakalaan na P5 milyon sa NOAB para sa

pagpapatupad ng EO 481. Samantala, may nakalaan din, sa regular na badyet ng BSWM para sa produksyon ng organic na pataba at hindi ito saklaw ng NOAB o ng BAFPS. Gayunpaman, ang Kalihim ng Kagawaran ng Pagsasaka na sumasaklaw sa mga ahensyang ito, ay may kapangyarihang iugnay ang badyet ng BSWM para sa produksyon ng organic na pataba ayon sa implementasyon ng EO 481 na nasa ilalim naman ng pangangasiwa ng NOAB. Ang mga mahahalagang desisyong katulad nito ay dapat alam ng mamamayan.

Ang ilang panuntunan at pamantayan ay maaaring humadlang sa partisipasyon ng maliliit na magsasaka

Ang pamantayan sa pagpapatibay ng organic na produkto bago maibenta sa merkado na may tatak na "organic" ay maaaring makaapekto sa partisipasyon ng mga maliliit na magsasaka na nagbabalak sumubok sa organic na produksyon. May mga dapat bayaran sa mga grupong tagapagtibay ng mga organic na produkto na maaaring hindi abot-kaya para sa mga maliliit na magsasaka. Kinikilala naman ng OCCP ang balakid na ito at ginagawan ng paraan upang mahikayat ang masiglang partisipasyon ng mga maliliit na magsasaka sa pagpapaunlad at pagpapalawig ng organic na pagsasaka.

Maaaring pangigingibabaw ng mga korporasyon sa industriya ng organic na pagsasaka

Hindi kinikilala sa pagpapatupad ng EO 481 ang iba't ibang katangian at limitasyon ng mga korporasyon, ang mga malalaki, maliliit at katamtamang-laking magsasaka at mga mangangalakal ng organic na produkto. Ang mga benepisyo mula sa mga programa ng pamahalaan ay maaari ding pakinabangan ng mga malalaking magsasaka at mga korporasyon. Maaari itong magdulot ng pangigingibabaw ng mga malalaking industriya sa organic na pagsasaka at pamamayani nila sa merkado.

Upang maiwasan ang ganitong sitwasyon sa hinaharap, kailangang magpatupad ng Kagawaran ng Pagsasaka at NOAB ng mga programang nakalaan para sa mahirap. Ito ay upang matiyak na ang organic na pagsasaka ay makakatulong sa pag-aangat sa kalagayan ng mga maliliit na magsasaka.

Paglalapit ng programa sa mga maliliit na organic na magsasaka

Isang malaking hamon sa pagpapatupad ng EO 481 ang pagtiyak na mapapalapit ang mga programa at serbisyo sa mga higit na nangangailangan nito, lalung-lalo na sa mga maliliit na kabahagi sa organic na pagsasaka. Dapat tiyakin ng NOAB at ng Kagawaran ng Pagsasaka na ang mga impormasyon, pamilihan at pag-uugnayan, gayundin ang pananaliksik, pagpapaunlad at pagpapalaganap, ay umaayon sa mga pangangailangan at sitwasyon ng mga maliliit na organic na magsasaka at sa mga mahihirap na magsasakang nais makinabang sa mga potensyal nito.

Pagtuon ng produksyon para sa pamilihan

Hindi maikakaila ang pagpapahalaga ng EO 481 sa produksyon ng organic na produkto para sa lokal at pandaigdigang merkado. Bagama't malaki ang potensyal ng organic na pagsasaka upang itaas ang kita ng mga magsasaka at iangat ang kalagayan ng mga mahihirap, hindi nangangahulugan ito ng katiyakan sa pagkain ng mga pamayanan. Mahalagang magpatupad ng malinaw na istratehiya sa pagtiyak sa pagkain sa mga pamayanang aktibo sa organic na pagsasaka, gayundin ang pagbibigay pansin sa ligtas at malusog na pagkaing organic. Kailangan pa ring unahin ang pangangailan ng lokal na pamilihan bago ang pagbebenta ng mga sobrang produkto sa pandaigdigang merkado.

6. Meron bang mga patakaran ang gobyerno na nagpapahina sa mithiin ng EO 481?

Dapat papurihan ang pagkakaroon ng pambansang kautusan sa pagpapaunlad at pagpapalaganap ng organic na produkto. Subali't may mga patakaran at programa ang pamahalaan sa kasalukuyan na malaking banta sa mga magagandang layunin ng EO 481. Masasabing pinakamalaking banta ay ang mga programa ng gobyerno na nagtataguyod ng *genetically modified organisms* (GMOs), lalo na ang pagpapakalat ng pagtatanim ng mais at iba pang pananim na ibinunga ng *genetic engineering*.

Ang mismong Kagawaran ng Pagsasaka ang sumusuporta at nagsusulong sa pagpapalaganap sa pamilihan at komersyal na produksyon ng mga pananim at halamang galing sa *genetic engineering*. Kasama na rito ang pag-aangkat ng mga GMOs para sa pagkain ng tao, pakain sa hayop, at pagpo-proseso ng mga produkto. Sa kasalukuyan ay may 4 na uri ng mais na nagmula sa *genetic engineering* na pinayagan na ng *Bureau of Plant Industry* (BPI) para sa komersyal na produksyon. Tinatayang mga 200,000 ektarya ng taniman ng mais sa bansa ang natataniman ng mga mais na na ito na produkto ng genetic engineering. Ang Pilipinas ang nag-iisang bansa sa Timog-Silangang Asya ang nagpahintulot sa komersyal na produksyon ng mga tanim na para sa pagkain at nagmula sa *genetic engineering*.

Ang aktibong pagsusulong ng Kagawaran ng Pagsasaka sa genetic engineering ay taliwas sa mga batayang prinsipyo ng organic na pagsasaka na nagsusulong ng pagkalinga sa kapaligiran. Ayon sa pagpapaliwanag ng IFOAM na syang naging batayan ng kahulugan ng organic na pagsasaka sa ilalim ng EO 481, ang genetic engineering ay nakatuon sa komposisyon ng lahi na hindi isinasaalang-alang ang kabuuan ng organismo o ng buong sistema kung saan ang isang organismo ay nakapaloob. Malinaw ang posisyon ng IFOAM na ang genetic engineering ay salungat sa mga batayang prinsipyo ng organic na pagsasaka.

Ang hindi sinasadyang pagsasalin ng lahi (*introgression*) na nagdudulot ng kontaminasyon ng lahi (*genetic contamination*) mula sa mga tanim na produkto ng *genetic engineering* ay isang malubhang problema sa larangan ng organic na pagsasaka. Ang kontaminasyon ng lahi mula sa mga tanim na produkto ng *genetic engineering* patungo sa mga pananim na organic ay nangangahulugan ng pagbagsak sa mga pamantayang itinakda upang pagtibayin ang mga ito bilang organic na produkto.

Maraming magsasaka sa mga bansang malawakan ang pagtanim ng mga halamang nagmula sa *genetic engineering* ang nalulugi dahil hindi sila makapasa sa mga pamantayan para sa organic na produkto bunga ng kontaminasyon mula sa GMOs. Karamihan sa pandaigdigang pamilihan ay may mahigpit na mga pamantayan sa pagtitiyak na walang kontaminasyon mula sa GMOs ang mga organic na produktong ikinakalakal.

Kung seryoso at determinado ang pamahalaan ng Pilipinas na itaguyod ang organic na pagsasaka bilang pangunahingistratehiya sa pagpapaunlad ng agrikultura, dapat nitong isaalang-alang ang pagpapawalang-bisa sa mga programa at patakarang nagsusulong ng GMOs. Sa halip ay dapat ipagbawal ng pamahalaan ang pagpasok ng mga GMOs sa bansa.

-Tapos-

**PAGSABOT SA
EXECUTIVE ORDER 481:**

*Ang Pagsakmit sa Kahigayonan ug ang
Pag-atubang sa mga Hagit sa Organikong
Agrikultura sa Pilipinas*

1. Unsa ang Organikong Pagpanguma?

Organikong Pagpanguma sumala sa IFOAM

Ang *International Federation of Organic Agriculture Movement* (IFOAM) ang nagahubit sa Organikong Agrikultura sip "tanang mga sistema sa pagpanguma nga nagapalambo sa maayong produksyon sa pagkaon ug fibers nga katilingbanon, ekonomikanhon ug mahigalaon sa kinaiyahan. Kining maong mga sistema ang nagatan-aw sa katabunok sa yuta isip yawi sa malampusong produksyon. Pinaagi sa pagtahod sa natural nga kapasidad sa mga tanum, hayop ug kayutaan, ang katuyoan niini mao ang paghingpit sa kwalidad sa tanang aspeto sa pagpanguma ug kinaiyahan. Ang Organikong Agrikultura nagapakunhod sa mga panginahanglan gikan sa gawas pinaagi sa dili paggamit og mga chemo-synthetic o dili natural nga abono, pestisidyo ug mga tambal. Hinuon nagatugot kini sa makagagahum nga mga balaod sa kinaiyahan aron motaas ang ani ug mabatokon sa mga sakit."

Unsa ang kasamtangang kahimtang sa Organikong Agrikultura sa Pilipinas?

Ang organisdadong paningkamot sa organikong agrikultura sa Pilipinas nagsugod isip direktang reaksyon sa makadaut nga epekto sa kinaiyahan ug sa tawhanong panglawas dala sa teknolohiya sa **Green Revolution** nga naga-gamit og mga pestisidyong kemikal ug dili organikong mga abono. Ang mapadayunong pagpanguma - nga nagalangkob og halapad nga mga sistema ug mga teknolohiya sa pagpanguma nga mahigalaon sa kinaiyahan lakip na ang organikong agrikultura - nagsugod nga maila diri sa nasud sugod niadtong mga katuigan sa 1990. Mga NGOs (*non-government organizations*), mga kapunungan sa mga mag-uuma ug labi na gyud mga kooperatiba, sukad niadto ang aktibong nagapatuman, nagapalambo ug naga-adbokasiya sa

mapadayunong pagpanguma nga sistema ug teknolohiya sa produksyon, pagbaligya ug mga suportang eskema. Adunay pipila ka mga NGOs, sama sa Alter Trade ug PhilNet, ang malampusong nagbaligya og mga organikong gitanum nga mga produkto sa gawas sa nasud. Ang adbokasiya sa mapadayunong pagpanguma ang nalunsad labi na gayud sa kampanya batok sa paggamit og mga kemikal nga pestisidyo ug sa mga "*genetically modified crops*".

Pagbanag-banag sa ika-21 ka gatusan, nasaksihan ang mga inisyatibo sa mga *local government units* (LGUs) sa Pilipinas ang pagsagup sa mapadayunong pagpanguma ug organikong agrikultura isip mga stratehiyang yawi sa kalamboang agrikultura. Ang probinsiya sa South Cotabato ang nigamit sa islogan nga "*Go Organic!*" alang sa ilang mga programang pagpanguma, samtang ang mga lalawigan sa Bohol ug Mindoro Oriental ang nideklara isip "*GMO Free*". Ang Valencia City sa Bukidnon nideklara sa kaugalingon isip "*Organic Rice Capital of the Philippines*". Ang mga lungsod sa Magsaysay sa Davao del ug Surallah sa South Cotabato ang opisyal nga nisagup sa "*bio-dynamic farming system*" isip ilang nag-unang programang pagpanguma diin ang Magsaysay ang nagabaligya sa iyang *bio-dynamic rice* ubos sa brand nga "MAG Rice". Ang pulo sa Negros nga gilangkuban sa mga probinsya sa Negros Oriental ug Negros Occidental, ang nakiglagda sa usa ka *Memorandum of Agreement* (MOA) nga nideklara sa pulo isip "*Negros Organic Island*". Ang Negros Occidental nagpatuman sa MOA pinaagi sa pagdeklara sa pagdili sa pagsulod sa mga *genetically modified organisms* (GMOs) sa iyang teritoryo.

Ang interes sa pribadong sector sa organikong pamaligya ang nisaka sa Pilipinas sulod sa miaging duha ka dekada. Mga *medium* ug *small-scale producers* sa mga organikong produkto ang niporma sa *Organic Producers and Traders Association* (OPTA), diin daghan kanila ang nahilambigit sa pag-organisa og weekend organic markets sa mga arangang komunidad sa Metro Manila.

Sumala sa *Philippine Development Assistance Program* (PDAP), ang pagpananum og organikong humay sa nasud ginahimo sa 19 ka mga probinsya nga gilangkuban sa mga 15,000 ka ektarya ug possible pa kining himuon sa mga 39,000 ka ektarya.

Ang mga pagtuon sa PDAP nagpakita nga ang galastohan sa pagtanum og organikong humay mokabat sa 20-40 porsiyento nga mas ubos pa sa naandang panguma ug ang limpyo'ng kita mo-abot sa 10-30 porsiyento nga mas taas pa. Labaw pa niini, ang pagkaproduktibo sa mga gihimong uma mokabat sa 4-6 toneladas itandi sa nasudnong kasagarang 3.5-4 toneladas.

Sa kinatibuk-an, ang merkado sa organikong agrikultura sa Pilipinas ang gibanabana nga mokabat sa P250 milyones niadtong tuig 2000 ug nagatubo kini sa 10-20 porsiyento, sumala sa *Department of Trade and Industry* (DTI). Apan daghan niining maong merkado ang nagasalig sa mga inangkat nga naprosesong organikong produkto nga nagalangkob sa 60 porsiyento sa kinatibuk-ang organikong merkado sa nasud.

Sa kalibutanhong nataran, ang pagbaligya sa mga organikong produkto ang naga-ominto sa 20-30 porsiyento matag tuig, nga nagahimo niini nga maoy labing paspas nga nagatubo nga merkado matud pa sa *Food and Agriculture Organization* (FAO). Ang ginagmay nga pagbaligya sa mga organikong produkto mikabat sa US\$11 bilyones niadtong 1998 ug US\$17 bilyones sa tuig 2002, ug gibanabana nga mo-abot kini sa US\$100 bilyones sa 2008. Niining maong maganansiyahong merkado, ang Pilipinas naka-eksport na og US\$2.5 milyones nga organikong produkto niadtong 1999, US\$6.2 milyones sa 2001 ug US\$10 milyones sa 2003.

2. Unsa ang EO 481?

Ang **Executive Order 481** (EO 481) usa ka *presidential issuance* nga gipirmahan ni Presidente Gloria Macapagal-Arroyo niadtong Disyembre 27, 2005 aron mapa-ugmad ug mapalambo ang organikong agrikultura sa Pilipinas. Nagabarog kini isip opisyal nga polisiya sa Kagamhanan sa Pilipinas kabahin sa organikong panguma pinasikad sa pag-ila nga kining maong sistema sa pagpanguma adunay dakong posibilidad nga mopatubo sa dugang bili sa mga produktong panguma, mopa-usbaw sa kalibutanhong pagpakigkompetensiya sa mga Pilipinhong produkto, pagpa-ubos sa bili sa mga pangumang kagamitan, ug makatampo sa pagseguro sa seguridad sa pagkaon ug ang pagpakunhod sa kakabus. Ang EO 481 nagagamit sa IFOAM nga paghubad sa organikong agrikultura kung asa nagasukad kini sa mga prinsipyo sa ekonomikanhon, katilingbanon ug maka-kinaiyanhong kaayohan.

Gi-unsa paghan-ay ug pagsagup sa EO 481

Ang EO 481 gisulat sa *Bureau of Agriculture and Fisheries Product Standards* (BAFPS) sa *Department of Agriculture* ubos sa pamunuan ni Director Gilberto Layese, ug sa Organic Certification Center of the Philippines (OCCP), usa ka kolaborasyon tali sa NGO ug Kagamhanan sa paglatid sa mga sumbanan alang sa organikong sertipikasyon. Ang ubang mga burokrasya sa *Department of Agriculture ug ang Organic Producers and Traders Association* (OPTA) ang nisalmot aron hapsayon pa ang orihinal nga paghan-ay nga gihimo sa BAFPS ug OCCP. Ang *Congressional Oversight Committee on Agriculture and Fisheries Modernization* (COCAFAM), nga gipanguluhan niadtong tungura ni Senador Ramon Magsaysay, Jr. isip Chairperson sa *Senate Committee on Agriculture*, ang nihatag og dugang nga pagpa-unod, nisuporta ug niduso aron mapirmahan ang maong mando.

Ang "*draft*" ang gi-endorso ni Secretary of Agriculture Artemio

Panganiban, ug gipirmahan sa Presidente niadtong Disyembre 27, 2005. Ang mao gihapong grupo nga nisulat ang naglatid sa mga Implementing Rules and Regulations (IRR) sa EO 481 nga gisagup sa Department of Agriculture sa tuig 2006.

Unsa ang kalambigitan tali sa EO 481 ug AFMA?

Ang aktibong papel sa COCAFAM sa paglatid sa EO 481 ang niseguro sa kamakanunayon sa bayanan (*framework*) sa Agriculture and Fisheries Modernization Act (AFMA) of 1997. Ubos sa AFMA nga bayanan, ang organikong agrikultura nagapasabot nga pagdugang og bili sa mga lokal nga produktong panguma ug nagahimo sa Pilipinhong agrikultura nga makasalmot sa kalibutanhong kompetensiya. Ang mga tumong sa AFMA ang nagasilbeng bayanan sa polisiya sa EO 481.

Unsa ang mga Tumong sa EO 481?

Tumong sa EO 481 ang:

1. Pagpalambo sa organikong agrikultura isip pangumang sistema sa mga banikanhong nangumang komunidad;
2. Paggama of epektibong kutay (network) ug kolaborasyon sa mga adunay kalabutan sa produksyon, pagdala, pagproseso ug pag-apod-apod sa mga organikong agrikultura nga produkto;
3. Paggarantiya sa kasigurohan sa pagkaon ug kinaiyahan pinaagi sa makinaiyanhong panguma;
4. Pagseguro sa integridad sa mga organikong produkto pinaagi sa mga pamaagi sa aprobadong organikong sertipikasyon ug mga sumbanan sa organikong produksyon, pagdala ug pagproseso.

3. Unsa-on man pag-implementar sa EO 481?

Ang EO 481 ang nagagahin og pipila ka mga mekanismo sa implementasyon aron makab-ot ang mga tumong niini. Ang DA-BAFPS ang nagasilbi og mahinungdanong papel sa implementasyon sa EO 481 isip "*technical and administrative secretariat*" alang niining mga mahinungdanong mekanismo.

Ang National Organic Agriculture Program (NOAP)

Ang EO 481 ang nagamando sa Department of Agriculture sa pagsagup sa talagsaong National Organic Agriculture Program (NOAP) nga nagahatag sa kinatibuk-ang direksyon diha sa paggama ug pagpalambo sa organikong agricultura. Taliwala sa uban pa, ang NOAP ang moponting sa mosunod nga mga aspeto:

1. Regulasyon ug mga Giya
2. Sertipikasyon ug Akreditasyon
3. Pagpalambo sa Merkado ug Pagpakiglambigit
4. Organikong Impormasyon alang sa mga *Producers, Handlers* ug *Processors*
5. Pagpanukiduki, Pagpalambo ug Ekstensyon

Aron mapatuman kining maong mga mando, usa ka Standards Committee ang gihimo aron makalatid og mga sukaranan o standards sa organikong agrikulturang produksyon, pagproseso ug pagbaligya gikan sa hilaw (*raw*) nga materyales hangtud sa mga prosesong produkto. Ang BAFPS ang nangulo sa Standards Committee nga adunay ginsakpan gikan sa mga ubang ahensiya sa kagamhanan, mga tulunggaan, mga nagapraktis sa organikong panguma, hut-ong sa nagahatag og sertipikasyon (*certification body*) ug mga NGOs.

Alang sa Market Promotion and Networking, ang Bureau of Export Trade Promotion (BETP) sa DTI ug ang Agribusiness Marketing Assistance (AMAS) sa DA ang mga gitahasan sa pagponting sa mga pagbaligya ug pagpalambo nga mga stratehiya alang sa

mga organikong prodkto sa lokal ug eksport nga mga merkado. Kining maong mga ahensiya ang gitahasan usab sa paghimo'g mapadayunong pagpakiglambigit tali sa mga lokal nga prodyusers ug trayders, ug sa lokal ug langyaw nga mga pumapalit.

Alang sa Information, ang BAFPS, isip secretariat sa mga ahensiya nga gimugna ubos sa EO 481, ang nagasilbe nga sentro sa mga datus ug impormasyon kabahin sa organikong producers, handlers ug processors. Ang secretariat and gitahasan sa pagtapo ug pagpakaylap niining impormasyon pinaagi sa mga nagkalain-laing pamaagi ug agi-anan ngadto sa mga interesyadong mga stakeholders.

Ang National Organic Agriculture Board (NOAB)

Ang EO 481 ang nagamando sa pagtukod sa Natioanl Organic Agriculture Board (NOAB) nga maoy responsable sa paglatid ug pagtan-aw sa malampusong pag-implementar sa mga organikong agricultura nga polisiya, plano, proyekto ug programa, ug ang paggahin og mga pagbantay nga buluhaton nga nagalakip usab sa pagmonitor kon nagasunod ba sa mga sukaranan ug sertipikasyon. Ang NOAB ang gihatagn og gahum sa pagtawag sa mga ahensiya sa kagamhanan sa pag-implementar sa mga angayang programa ug proyekto ug sa pagsangpit ubang mga adunay kalambigitan sa paghatag og mga tambag kabahin sa organikong agrikultura. Gitahasan usab kini sa ppponting og mga tinubdan sa mga pundo aron pagpakaylap sa organikong agrikultura ug ang pagsubmiti og mga taho ngadto sa Office of the President.

Ang Board ang gilangkuban sa mosunod nga 6 ka representante gikan sa publikong sektor ug 7 ka mga representante gikan sa civil society ug pribadong sektor:

- * Chairperson: Secretary of the Department of Agriculture
- * Vice Chairs: Secretaries of the Departments of Health, and Trade & Industry
- * Members:

Secretaries of Science & Technology, Interior & Local Government, and Environment & Natural Resources

3 Private Sector Representatives gikan sa Luzon, Visayas ug Mindanao nga nagadumala og organikong

uma, organic handling and processing, ug direktang adunay kalabutan sa pagbaligya og mga organikong produkto nga adunay mahinungdanong gidaghanon, nga pagapili-on pinaagi sa halapad nga mga konsultasyon

2 ka mga representante gikan sa mga NGO/PO nga nagabarog alang sa publiko o interes sa mga kosumante nga pagapili-on pinaagi sa DTI ug DA

1 ka representante gikan sa *organic certifying body*

1 ka representante gikan sa tulonghaan nga adunay kahanas kabahin sa maka-kinaiyanhong proteksyon ug konserbasyon, *toxicology* ug *biochemistry*

Ang matag membro sa NOAB ang magsilbi sulod sa dili-masubling 3 ka tuig. Ang EO 481 ang nagalatid nga ang usa ka membro dili makasilbi og nagsunod nga termino gawas kon ang orihinal nga termino ang wala kaabot og 3 ka tuig. Sa walay duha-duha, wala kini nagadili kang bisan kinsang membro nga magsilbi og laing termino basta wala lang kini magsunod.

Ang NOAB ang nagatagbo kaduha matag tuig, ug nagapatawag og mga *special meetings* kon gikinahanglan.

Ang National Technical Committee (NTC)

Gitukod ang NTC aron paghatag og suportang teknikal sa NOAB, ug ang pagbalik tan-aw, pagsugyot sa pag-aproba ug pag-implementar og mga organikong agrikulturang programa ug proyekto, ug ang paghatag og mga *updates* sa kahimtang sa implementasyon. Gitahasan usab kini sa paghimo'g epektibong pagpakiglambigit sa mga nagkalain-laing *stakeholders* sa organikong agrikultura ug ang pagbuhat sa ubang kalambigit nga mga buluhaton. Sa lintunganay, ang NTC ang nagasilbi isip "*work horse*" sa NOAB sa pag-implementar sa NAOP ug sa ubang probisyon sa EO 481.

Ang IRR sa EO 481 ang nagagahin sa komposisyon sa NTC nga mao ang mosunod:

8 ka mga representante gikan sa mga angayan nga mga ahensiya sa Kagamhanan

3 ka mga representante gikan sa pribadong sektor ug *civil society* (NGOs/POs) gikan sa Luzon, Visayas ug

Mindanao nga pagapili-on pinaagi sa halapad nga konsultatibong proseso sa mga nahilambigit sa organikong agrikultura nga sektor

Ang NTC nagatigum matag tulo ka bulan ug nagapatawag og mga *special meetings* kung gikinahanglan. Sa pagtuman sa iyang papel sa paghatag og mga tambag-teknikal ngadto sa NOAB, ang NTC makigkonsulta ug makigtrabaho uban sa *Office of Policy and Planning sa Department of Agriculture* aron magiyahan kini sa paglatid og mga polisiya ug giya.

Ang National Accreditation Body

Ang EO 481 nagapalig-on sa mga probisyon sa **Administrative Order No. 13** nga gi-isyu sa Department of Agriculture niadtong 2003 diin gilatik ang "*Guidelines in Accreditation of Certifying Bodies for Standards on Organic Agriculture*". Nagmando kini sa pagtukod og usa ka National Accreditation Body, nga gilangkuban sa mga representante gikan sa mga nagkalain-laing ahensiya sa kagamhanan ug uban pang mga *stakeholders* sa organikong agrikultura, nga gipangulohan sa DA-BAFPS. Kining maong body ang naga-review ug nagahimo'g mga desisyon sa mga aplikasyon alang sa akreditasyon isip *certifying entity* ug naga-regulate niining mga local nga tigsertipika sumala sa AO 13, nga dugang sa IRR sa EO 481.

Unsa ang mga suportang serbisyo ang ginadalit sa EO 481 alang sa organikong agrikultura?

Alang sa EO 481, nag-unang nipasalig kini sa pagdalit og panukiduki, pagpalambo ug paghatag og mga ekstensiyong serbisyo sa organikong agrikultura. Nagamando kini sa mga angayang ahensiya sa kagamhanan sama sa DA, DOST, mga tulungaan sa estado ug unibersidad ug mga sayentipikong organisasyon aron sa pagpalambo, pagsuporta ug pagkonsolida sa mga *multi-disciplinary activities* aron maprotektahan ang kinaiyahan, mapa-ayo ang katabunok sa yuta, mapa-ubos ang galastohan sa produksiyong-agrikultura, mapa-ayo ang kwalidad sa mga produkto, ug mapatubo ang kalibutanhong pagpakig-kompetensiya sa atong mga organikong produkto. Ang pagpanukiduki, pagpalambo ug mga serbisyong ekstensiyon ang

maglambigit sa mga mag-uuma ug mananagat duyog sa ilang mga organisasyon ug kadtong nahilambigit sa produksiyon ug pagproseso diha sa pribado ug publikong sektor. And DA ug ang ubang ahensiya sa panukiduki ang gidasig sa pagsulod og mga *co-financing agreements* sa pribadong sektor nga makabenepisyo sa nasud diha sa paghimo sa mga panukiduki, pagpalambo ug pagpakaylap nga mga gimbuhaton.

Ang mga nagkalain-laing mekanismo sa implementasyon sa EO 481 ang nagahatag usab og suporta alang sa pagpalambo ug pagpakaylap sa organikong agrikultura sa Pilipinas. Ang National Organic Agriculture Program (NOAP) sa Department of Agriculture ang nakahimo na og mga mekanismo aron sa pagpalig-on sa *standard setting*, pag-ayo sa pagbaligya ug pagpakiglambigit, ug ang paghatg og impormasyon kabahin sa organikong agrikultura. Ang NOAB ug NTC, sa laing bahin, ang gitahasan sa pagsagup ug pag-implementar og mga programa sa organikong agrikultura, pagtawag sa mga angayang ahensiya sa kagamhanan aron pagdalit og suporta ug hinabang, pagpahiluna og mga pagpakiglambigit sa mga naglainlaing *stakeholders*, ug ang pagponting sa tinubdan sa mga pundo.

Pila man ang pundo nga gigahin sa kagamhanan alang sa Organikong Agrikultura?

Sumala sa EO 481, ang Department of Agriculture ang nag-alokar og pasiunang pundo nga P5 milyones gikan sa Presidential Social Fund alang sa unang tuig sa implementasyon sa EO 481 ug ang pagpadagan sa NOAB. Ang badyet sa mosunod mga tuig ang magagikan sa regular nga badyet sa DA ubos sa General Appropriations Act, lakip na ang programa sa gimbuhaton nga gisubmiti sa NOAB.

Mahimo bang si bisan kinsang organic producer ang makamarka sa mga produktong pangmerkado nga "Organic"?

Sa nahipatik sa IRR sa EO 481, "supak sa balaod si bisan kinsang tawo, kompanya o korporasyon sa pagbaligya og mga produkto nga adunay pag-angkon o pagmarka isip **organic** nga walay pagtugot sa *certification body*, sumala sa *Philippine National*

Standards on Organic Agriculture".

Ang Philippine National Standards on Organic Agriculture (PNS/BAFPS), nga gisagup sa BAFPS niadtong 2003 ug nalakip sa EO 481 isip Annex, ang nagareseta o nagatudlo sa mga gikinahanglanon ug mga pamaagi sa pagmarka sa mga organikong produkto nga ibaligya isip organiko. Nagagahin usab kini og mga pag-amping ug mga silot batok sa dili mao ug dili tinuod nga mga labeling ug marka, sumala sa gilatid sa Republic Act 7349, o "The Consumers Act of the Philippines".

Aduna ba'y "organic products standards" ang Pilipinas?

Ang mga sukaranan (*standards*) sa organikong produkto ang nalatid na sa PNS/BAFPS. EO 481 ang nisagup niining maong mga sukaranan isip *mandatory* alang sa mga sektor nga nahilambigit sa produksyon ug pagbaligya sa produkto sa organikong agrikultura. Ang pagtuman niining mga sukaranan ug kinahanglanon ang kinahanglan nga malatid sa mga takos nga tinudlong lokal nga mga tigpamatuod (*duly accredited local certifiers*).

Unsa ang proseso sa sertipikasyon ang gikinahanglan alang sa mga organikong produkto?

Ang PNS/BAFPS nagatudlo sa mga detalyadong pamaagi sa sertipikasyon sa mga organikong produkto. Aron mapadagan ang proseso sa organiko nga sertipikasyon, ang Department of Agriculture nipagawas sa **Administrative Order 13** niadtong 2003 aron paglatid sa "**Guidelines in Accreditation of Certifying Bodies for Standards on Organic Agriculture**".

Ang National Accreditation Body, nga gipanguluhan sa BAFPS, ang nagahimo'g mga desisyon kabahin sa mga aplikasyon sa akreditasyon isip lokal nga tigsertipika nga hut-ong, human ma-rebyo ang struktura ug pagpadagan sa mga tigsertipika nga nagapangita sa akreditasyon ug paglatid sa walay gidapigan nilang mga proseso. Hangtud karon, usa lamang ka lokal nga tigsertipika ang gi-akredit sa Pilipinas, ang **Organic Certification Center of the Philippines (OCCP)** ang nag-unang lumilihok sa pagsulat sa EO 481 sa tuig 2005. Ang mga langyaw nga tigsertipika nga naganegosyo dinhi sa nasud ang gimanduan usab sa pagkuha og

clearance gikan sa BAFPS una sila makahimo'g negosyo kabahin sa organikong sertipikasyon.

Ubos sa EO 481, kadto lang mga organikong produkto nga nasertipay sa mga takos nga tinudlo ug nailhang sertipayers ang mahimong ibaligya sulod sa teritoryo sa Pilipinas.

4. Unsa ang mga oportunidad alang sa mga gagmay nga mga organikong prodyusers ubos sa EO 481?

Ang pag-ila sa organikong agricultura isip opisyal nga stratehiya sa kagamhanan

Ang EO 481 opisyal nga naga-ila sa mga kahimudsan (*potentials*) sa organikong agrikultura isip praktikal nga pamaagi aton madugangan og bili ang mga produktong agrikultura nga mahimong ibaligya sa lokal ug sa gawas sa nasud nga mga merkado. Nagatamod usab kini sa mga kahimudsan sa organikong agrikultura diha sa pagtampo sa pagpa-ubos sa galastohan sa produksyon, seguridad sa pagkaon ug pagwagtang sa kakabus.

Kaduol (*access*) sa suporta sa kagamhanan

Nagahatag kini og nagkalain-laing suportang serbisyo sa kagamhanan, mga pasilidad ug serbisyo nga nagaponting gayud sa organikong agrikulturang produksyon ug pagbaligya. Sa kina-uyokan, nagahatag kini og bayanan (*framework*) alang sa pag-angat ug pagpakaylap sa mga organikong agrikultura nga inisyatibo gikan sa mga ginagmay nga prodyuser, NGOs ug POs.

Mga gilaumang kaduol sa mga local ug internasyonal nga mga merkado sa mga organikong produkto

Pinaagi sa *market information services* sa kagamhanan, ug sa pagpakiglambigit kauban sa mga local ug internasyonal nga magdudula, ang mga gagmay nga prodyusers adunay oportunidad nga makaduol sa mga lokal ug eksport nga merkado alang sa ilang mga organikong produkto.

Ang direktang partisipasyon sa mga organisasyon sa

mga mag-uuma ug civil society organizations (NGOs & POs) sa implementasyon

Ang mga *civil society organizations* - mga NGOs ug *peoples' organizations*, adunay oportunidad sa pagsalmot diha sa paghimo'g desisyon ug implementasyon sa organikong agrikultura nga programa sa kagamhanan pinaagi sa ilang rehonal nga representante sa NOAB, sa NTC, ug sa National Accreditation Body.

Ang polisiya nagadalit og daghang oportunidad ug mga kahimudsan (*potentials*), apan ang sangputanan madetermina kon giunsa ang aktwal nga implementasyon sa mga probisyon niini. Ang maayong implementasyon sa bisan unsang polisiya nagasalig sa politikangong kabubut-on sa kagamhanan ug sa pasalig sa mga nahilambigit niini aron mabuhat gayud kini.

Limitadong gigahin nga kapaninguhaan

Ang gamay kaayong pundo nga pasiunang gigahin sa kagamhanan aron ma-implementar ang mga probisyon sa EO 481 usa ka dakong hagit, apan mahimo kining malampasan. Ang EO nagabilin sa desisyon kabahin sa mosunod nga mga alokasyon alang sa organikong agrikultura ngadto sa Department of Agriculture. Sa ika-tulong tuig sa iyang implementasyon, ang Department of Agriculture ug sa mga ahensiya niini, sama sa Bureau of Soils and Water Management (BSWM), ang nakakuha'g ubay-ubay nga pundo alang sa produksyon sa organikong abono ug mga inprastruktura alang sa organikong produksyon, bisan dili na kini ubos sa responsibilidad sa NOAB.

Kasihag sa implementasyon ug alokasyon sa kapaninguhaan

Ang desisyon kabahin sa alokasyon sa pundo alang sa organikong agrikultura ang inusarang pagbuot sa Department of Agriculture, nga aprobado sa Kongreso sa tinuig nga badyet *hearings*, nga dili na nagkinahanglan og konsultasyon sa NOAB. Sa tuig 2008, pananglitan, samtang ang badyet sa NOAB nagpabilin sa P5 ka milyones, ang regular nga badyet sa BSWM ni-apil og ubay-ubay nga kantidad alang sa produksyon sa organikong abono diin ang NOAB o BAFPS walay katungod. Ang Secretary of Agriculture,

isip Chair sa NOAB, hinuon, adunay gahum sa paglambigit sa badyet sa BSWM alang sa produksyon sa organikong abono diha sa implementasyon sa EO 481.

Mga panginahanglan sa sertipikasyon basin maglimita sa pagsalmot sa mga gagmay nga mga prodyusers

Ang panginahanglan sa sertipikasyon sa mga organikong produkto una kini mamarkahan kon ibaligya kini sa merkado basin makaapekto sa ang-ang sa partisipasyon sa mga gagmay nga prodyusers. Ang *third-party organic certification*, sunod sa mga proseso nga gilatid ubos sa Philippine Standards on Organic Agriculture, ang nagakinahanglan og dakong galastohan nga basi'g dili masarangan sa mga gagmay nga prodyusers. Ang OCCP ang naga-ila niining maong suliran ug nagahimo'g mga pamaagi aron ang mga serbisyo alang sa *third-party certification* mahimong ma-abot sa mga gagmay nga prodyusers.

Ang risiko sa korporasyong pagdomina sa industriya sa organikong agrikultura

Ang EO 481 ang wala naga-ila sa kalainan tali sa dako, medyum ug gagmay nga organikong prodyusers ug wala nagahatag og espisyal nga mga pribilihiyo ngadto sa mga gagmay nga prodyusers. Kining maong pagkawalay pagdapig angh nagadalit og dakong risiko nga magdomina ang mga dagkong prodyusers sa merkado ug adunay bintaha sa pagkuha sa mga suporta gikan sa mga programa sa kagamhanan. Ang DA u gang NOAB kinahanglan mosagup og mga pabor sa kabus nga mga polisiya ug programa aron makatabang nga maseguro nga ang organikong agrikultura makatampo sa pagwagtang sa kakabus.

Ang kaduol ngadto sa mga gagmay'ng organikong prodyusers

Ang dakong hagit sa implementasyon sa EO 481 mao kon unsaon pagseguro nga ang mga oportunidad ang mahimong maduol ngadto sa mga labing nagkinahanglan niini, ang mga gagmay'ng organikong prodyusers. Ang impormasyon, pagbaligya ug pagpakiglambigit kinahanglan pabor ngadto sa mga kabus nga prodyusers, ug ang panukiduki, pagpalambo ug ekstensiyong

serbisyo kinahanglan magpalabi ngadto sa mga panginahanglan sa mga gagmay'ng producers.

Nagsinobrang pagtutok sa produksyon alang sa merkado

Ang dakong reserbasyon niadtong mga nagduha-duha sa EO 481 anaa sa organikong produksyon alang sa mga lokal ug eksport nga merkado. Samtang ang produksyon alang sa merkado nga oryentasyon anaay kahimudsan nga mopa-usbaw sa kita sa mga mag-uuma ug makatrampo ngadto sa pagwagtang sa kakabus, wala kini naga-garantiya sa pagkaon sa panimalay. Kinahanglang ang pagdesinyo og mga stratehiya aron pagseguro nga ang organikong agrikultura unahon niini ang produksyon sa walay peligro ug makaayo sa panglawas nga mga pagkaon alang sa lokal nga merkado, ug ang sobra niini ibaligya sa eksport nga merkado.

5. Adunay ba'y mga polisiya sa

kagamhanan sa kasamtangan nga mahimong modaut o mobabag sa mga tumong sa EO 481?

Samtang ang EO 481 usa ka dalaygong polisiya sa kagamhanan nga nagahatag og mga oportunidad sa mga gagmay'g organikong prodyusers, bisan pa sa mga limitasyon ug hagit niini, adunay mga polisiyang pang-agrikultura nga nagadalit og mga seryusong hulga sa pagtuman sa mga kahimudsan niini. Ang labing seryusong hulga nagagikan sa mga programa ug polisiya sa kagamhanan nga nagapalambo sa *genetically engineered crops*.

Ang Department of Agriculture nagasuporta ug nagapalambo sa komersyal nga pagpasanay sa *genetically engineered crops* ug sa importasyon sa mga GMO alang sa pagkaon, pagkaon sa hayop ug pagproseso. Aduna na'y 4 ka matang sa *genetically engineered corn* ang gi-aprobahan sa Bureau of Plant Industry (BPI) alang sa komersiyal nga pagpasanay. Gibanabana nga aduna na'y 200,000 ka ektaryang maisan sa nasud nga gitamnan og genetically engineered corn, nga naghimo sa Pilipinas nga mao rang nasud sa Southeast Asia nga nagtugot sa dinagkong kultibasyon sa *genetically engineered corn*.

Ang aktibong pagpalambo sa kagamhanan sa *genetically engineered crops* ang tataw nga nagasupak sa mga prinsipyo sa organikong agrikultura nga makaayo sa kinaiyahan. Pinasikad sa depinasyon sa IFOAM sa organikong agrikultura, nga gisagup sa EO 481, "ang *genetic engineering* nagtutok sa genetic makeup nga walay pagpanumbaling sa kompletong organismo o sistema diin ang organismo nagalihok. Mao nga nagasumpaki kini sa nalatid nga nag-unang katuyuan sa organikong agrikultura."

Ang pagtakod o *genetic contamination* sa mga organikong tanum sa *genetically engineered crops* usa ka seryosong kahingawa. Ang *cross-pollination* ang dili malikayang natural nga panghitabo nga maoy hinungdan sa kontaminasyon sa *genetically engineered crops*, ang dili madawat sa *organic production standards*. Sa mga nasud diin ang mga *genetically engineered crops* ang ginatanum, ang mga organikong prodyusers ang

nakasinati og dagkong pagkalugi sa dihang ang ilang mga produkto wala nakatuman sa organikong sukaranan o *standards* tungod sa kontaminasyon sa GMO. Ang eksport nga merkado alang sa mga organikong produkto ang nagpakanaug og striktong sukaranan diha sa pagseguro nga ang mga produktong nasertipika isip organiko wala gayud kini nakontamina sa GMO.

Kung seryuso gayud ang kagamhanan sa Pilipinas sa pagpadayon sa pagpalambo sa organikong agrikultura isip nanag-unang stratehiya sa agrikulturang kalamboan, kinahanglan ikonsidera niini ang pagwagtang sa mga programa ug polisiya nga nagapalambo sa mga GMOs ug ang pagsagup sa pagdili sa pagsulod sa mga GMOs.
